

خبر

ارزشیابی طرح ساماندهی و اسکان عشایر دشت بکان استان فارس

به منظور تکمیل اطلاعات مورد نیاز در زمینه ارزشیابی طرح ساماندهی و اسکان عشایر دشت بکان استان فارس، که در بخش تحقیقات روستایی مؤسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی در دست اجراست، آقایان دکتر علیرضا محسنی تبریزی، محسن صفابخش و محمود توکلی در معیت آقای دکتر مصطفی ازکیا مجری و سرپرست طرح، روز چهارشنبه ۷۸/۳/۲۹ به منطقه عزیمت و تا روز جمعه ۷۸/۳/۳۱ اطلاعات مورد نیاز را در شهرکهای چهارگانه ایگرد، صفی خانی، آردکپان و قتلو جمع آوری کردند.

نکته در خور تأمل آنکه پس از پنج سال که از اجرای طرح می گذرد، شهرکهای مسکونی محل اجرای طرح هنوز به حداقل امکانات زیستی - معیشتی مجهز نشده اند و به علت ناکافی بودن وام مسکن، واحدهای مسکونی نیمه تمام مانده اند و اغلب خانوارهای مشمول طرح ساماندهی هنوز به زندگی کوچ نشینی ادامه می دهند.

با اینکه قبل از مکانیابی محل اجرای طرح، مطالعات استعداد سنجی درباره قابلیت های بالقوه و پتانسیل های بالفعل، بویژه در زمینه منابع آب و خاک، انجام گرفته است، با این همه اغلب خانوارهای عشایری مشمول طرح که زراعت را با دامداری در آمیخته اند با مشکل بی آبی و کم آبی روبه رو هستند. همچنین با خانوارهای عشایری اسکان یافته، در زمینه کاشت، داشت و برداشت محصولات کشاورزی آموزش لازم داده نشده است. به همین سبب اغلب خانوارهای عشایری مشمول طرح ساماندهی قادر به بهره برداری مطلوب از عوامل و منابع تولید زراعی نیستند.

یکجانشینی و اسکان در شهرکهای مسکونی وظایف و مسؤولیت های زنان را، در مقایسه با زندگی کوچ نشینی، کاهش داده است. هم از این رو زنان عشایر بیش از سایر گروه ها و قشرها از طرح ساماندهی و اسکان عشایر رضایت دارند.

با اسکان عشایر در شهرکهای مسکونی و کاهش فعالیت های تولیدی خانوار، به تدریج موضوع اوقات فراغت و چگونگی گذران آن مطرح شده و گوش دادن به رادیو و تماشای تلویزیون رواج یافته است.

توسعه همکاریهای علمی و تحقیقاتی با دانشگاه دولتی ایروان

دانشگاه دولتی ایروان (تاریخ تأسیس ۱۹۱۹ میلادی) قدیمترین و معتبرترین دانشگاه جمهوری ارمنستان است. تعداد دانشجویان سال گذشته این دانشگاه ۸۰۲۸ نفر بوده و اعضای هیأت علمی آن از ۴۰ آکادمیسین، ۲۱۰ پروفیسور، و ۵۱۴ دانشیار تشکیل شده است. فعالیتهای این دانشگاه در ۱۸ دانشکده متمرکز شده است:

۱. دانشکده ریاضی	۱۰. دانشکده فلسفه و علوم اجتماعی
۲. دانشکده مکانیک	۱۱. دانشکده فقه اللغه
۳. دانشکده انفورماتیک و ریاضیات کاربردی	۱۲. دانشکده زبان و ادبیات روسی
۴. دانشکده فیزیک	۱۳. دانشکده فقه اللغه لاتین و ژرمانیک
۵. دانشکده رادیوفیزیک	۱۴. دانشکده شرق شناسی
۶. دانشکده شیمی	۱۵. دانشکده حقوق
۷. دانشکده زیست شناسی	۱۶. دانشکده الهیات
۸. دانشکده زمین شناسی	۱۷. دانشکده تاریخ
۹. دانشکده اقتصاد	

به دعوت انستیتوی فیزیک ایروان، در تابستان ۱۹۷۷، خانم امیلیا نرسیسیان عضو هیأت علمی گروه انسان شناسی دانشکده علوم اجتماعی به جمهوری ارمنستان رفت و از گروه مردم شناسی دانشکده فلسفه و علوم اجتماعی دانشگاه دولتی ایروان بازدید کرد. در این بازدید ضمن آشنایی با فعالیتهای علمی گروه مردم شناسی متوجه شد. که مسؤلان دانشگاه دولتی ایروان بسیار علاقه مند به همکاری با دانشگاه تهران هستند. معاون دانشگاه دولتی ایروان با مسؤلان دانشگاه تهران، در این باره مذاکره کرده و به توافقهایی نیز رسیده بودند اما به دلیل عدم پی گیری موضوع مورد علاقه، نتیجه ای از آن حاصل نشده بود.

مسؤلان دانشگاه دولتی ایروان اظهار علاقه می کردند که از رئیس دانشگاه تهران برای ادامه مذاکره و عقد قرار داد برای همکاری دعوت کنند. خانم دکتر هرانوش خراطیان مدیر بخش مردم نگاری دانشگاه دولتی ایروان نیز پیشنهاد می کرد که در تابستان سال ۱۹۹۸ همایشی با شرکت اعضای هیأت علمی گروههای مردم شناسی دانشگاه تهران و دانشگاه دولتی ایروان برگزار

شود. این پیشنهاد به دلیل تغییراتی که در اعضای هیأت علمی دانشگاه تهران صورت گرفت، در آن سال جامه عمل نپوشید. خانم دکتر خراطیان همچنان دعوت خود را تکرار می‌کند، با این امید که اعضای گروه مردم‌شناسی دانشگاه تهران در ماه‌های آینده به ایروان اعزام شوند. ضمناً معاون دانشگاه دولتی ایروان اظهار می‌داشت که با دانشگاه آزاد اسلامی روابط علمی و همکاریهای تحقیقاتی گسترده‌ای دارند ولی با توجه به سوابق و جایگاه علمی دانشگاه تهران مایل است که با این دانشگاه روابط علمی گسترده‌ای برقرار کنند.

خانم نرسیسیانس در بازگشت به تهران به دفتر روابط دانشگاهی و بین‌المللی و معاونت پژوهشی دانشگاه تهران مراجعه و تمایل مسؤولان دانشگاه دولتی ایروان را برای همکاری با دانشگاه تهران به اطلاع رساند. مسؤولان دانشگاه تهران ضمن استقبال از این پیشنهاد اظهار کردند که بهتر است روابط علمی ابتدا با یکی از دانشکده‌ها آغاز و بعد قرارداد همکاریهای علمی با دانشگاه تهران، در زمان مناسب، تنظیم و تصویب شود. با توجه به این موضوع و علاقه خانم دکتر خراطیان و دانشجویان رشته مردم‌نگاری به بازدید از ایران، همایشی با عنوان "انسان، فرهنگ، ارتباطات و شناخت" با شرکت محققان دانشگاه تهران، دانشگاه دولتی ایروان، و پژوهشکده سیستم‌های هوشمند (پژوهشگاه دانشهای بنیادی) در تاریخ اول تا سوم اسفند ۱۳۷۷، برگزار شد. حاصل همایش سه روزه؛ گزارش دبیر همایش، سخنرانیهای مربوط به گشایش همایش و بیست و سه سخنرانی علمی و همین‌طور سه میزگرد بود. برای شرکت در همایش از ۱۵ تن از اعضای هیأت علمی و دانشجویان دانشگاه دولتی ایروان در رشته‌های مردم‌نگاری و ایران‌شناسی، و بازدید از مراکز تعیین شده در شهرهای تهران، رشت و تبریز دعوت شده بود. همایش "انسان، فرهنگ، ارتباط و شناخت" از نظر نوع مباحث مطرح شده و سطح علمی مقاله‌های ارائه شده در نوع خود کم نظیر بود. هدف این بود که دانشجویان و اعضای هیأت علمی دانشگاه دولتی ایروان با پژوهشهای انجام شده در دانشگاه تهران و نیز اعضای هیأت علمی دانشگاه تهران با پژوهشهای انجام شده در دانشگاه دولتی ایروان آشنا شوند.

بررسی تأثیرهای متقابل پژوهشهای انسان‌شناسی، بویژه انسان‌شناسی فرهنگی، فراهم آوردن زمینه‌ای برای تبادل تجربه‌های علمی و تحقیقاتی و انتشار نتایج فعالیتهای تحقیقاتی انجام یافته از دیگر موضوعهای مورد علاقه دو طرف بود. با توجه به چگونگی برگزاری همایش می‌توان گفت که این منظور تا حدودی برآورده شد.

یکی از مهمترین نتایج برگزاری این همایش برای دانشجویان رشته مردم‌شناسی دانشگاه تهران این بود که موضوع تحقیق در مردم‌شناسی امروز لزوماً بررسی جوامع ابتدایی و مطالعات

میدانی مربوط به آن نیست بلکه می‌توان زمینه‌های مختلف فرهنگ مردم و آثاری که از ارتباط‌های فرهنگی اقوام و جوامع مختلف حاصل می‌شود و نیز تأثیر آن بر اشکال مختلف شناخت و تشکیل هویت و... را نیز به گونه‌ی نظری و هم بر مبنای پژوهش‌های میدانی به عنوان موضوع تحقیق انتخاب کرد.

بازدیدهای برنامه‌ریزی شده در حاشیه‌ی همایش سبب شد که بازدیدکنندگان شناخت بهتری از جوامع و خرده‌فرهنگ‌های موجود کشورمان پیدا کنند. از آنجا که ارتباط دو کشور ایران و ارمنستان بیشتر به مسائل سیاسی و تجاری مربوط می‌شود از این رو آشنایی با فرهنگ ایران و دیدار با محققان و دانشگاهیان ایرانی برای هیأت بازدیدکننده مغتنم بود و چه بسا در پژوهش‌های بعدی آنها تأثیرات مثبت خواهد گذاشت. در ضمن این بازدیدها سبب شد تا دانشگاهیان دانشگاه گیلان و تبریز نیز با دانشگاهیان دانشگاه دولتی ایروان روابط علمی و تحقیقاتی برقرار کنند. از نتایج دیگر این بازدیدها و همایش آشنایی با زمینه‌های همکاری مطلوب بین دانشگاه تهران و دانشگاه دولتی ایروان است. از آن جمله است:

۱. تبادل استاد. دانشگاه دولتی ایروان تمایل خود را برای دعوت از استادان ایرانی متخصص در ایران‌شناسی (مردم‌شناسی ایران) و اسلام‌شناسی (هنر اسلامی) اعلام کرده است.
۲. تبادل دانشجوی
۳. اجرای طرح‌های تحقیقاتی مشترک
۴. برگزاری همایش‌های علمی مشترک، از قبیل همایش انسان، فرهنگ، ارتباطات و شناخت. با این امید که دعوت از دانشگاهیان دانشگاه دولتی ایروان و دعوت متقابل از اعضای گروه مردم‌شناسی دانشگاه تهران، سرآغازی باشد برای همکاری‌های علمی دو دانشگاه و نیز دانشکده علوم اجتماعی، با این اقدام علاوه بر توسعه همکاری‌های بین‌المللی در رشته مردم‌شناسی، به ایجاد همکاری در رشته‌های دیگر نیز کمک کرده باشد.

انسان، فرهنگ، ارتباطات و شناخت
Man , Culture , Communications, and Cognition

*Մարդ, Մշակույթ, Հաղորդակցություններ
 և ճանաչողություն*

۱-۳ اسفند ماه ۱۳۷۷

دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران

دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران

دانشگاه دولتی ایروان

پژوهشکده سیستم‌های هوشمند

بانک ملی ایران

شنبه ۷۷/۱۲/۱

۱. نشست افتتاحیه

۸-۱۰

رؤسای جلسه

هرانوش خراطیان و جلال الدین رفیع فر

- اعلام برنامه و قرائت آیاتی از قرآن مجید

امیلیا نرسیسیانس

- خیر مقدم و گزارش سمینار

وارطان وارطانیان (نماینده آرامنه شمال در

- سخنرانی افتتاحیه I

مجلس شورای اسلامی)

تقی آزادارمکی (رییس دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران)

- سخنرانی افتتاحیه II

محمدجواد ناطق پور (مدیر گروه مردم‌شناسی دانشگاه تهران)

- سخنرانی افتتاحیه III

۱۰-۱۵:۱۵

۲. نشست دوم

تقی آزادارمکی و امیلیا نرسیسیانس

رؤسای جلسه

هرانوش خراطیان

- فرهنگ و شناخت: اقلیتهای قومی در قفقاز

- فرهنگ به مثابه نظام یادگیری
- فن آوری اطلاعات و جوامع فراتجدد
- کامبیز بدیع
کارولوکس
۳. نشست سوم
رؤسای جلسه
- محمد جواد ناطق پور و کامبیز بدیع
- زبان و ادبیات فارسی در ارمنستان
- رابطه مردم ایران و ارمنستان: گذشته و حال
- میزگرد روابط علمی - فرهنگی ایران و ارمنستان:
روندها و چشم اندازها
یکشنبه ۷۷/۱۲/۲
۴. نشست چهارم
رؤسای جلسه
- امیلیا نرسیسیانس و محمدعلی امیرشیبانی
- انسان و فرهنگ
- زلزله و درک اجتماعی آن
- کتاب شناسی ایرانیان ارمنی
- بازارهای روستایی هفتگی شمال ایران
- الیزابت وینشیپ
لیلیت صفریان
بیژن زرشکیان
بیژن افسرکشمیری
۵. نشست پنجم
رؤسای جلسه
- الیزابت وینشیپ و ناصر فکوهی
- خویشاوندی و ازدواج نزد ترکمنهای ایران
- تاتها و تالشها در ایران
- تاتهای ارامنی یا ارامنه تات؟
- منیژه مقصودی
پروین سوادیان
آرسن هاکوپیان
۶. نشست ششم
رؤسای جلسه
- بیژن افسرکشمیری و حسن عشایری
- زبان پریشی دوزبانه
- رضا نیلی پور

- نقش همبافت در شناخت دو زبانه
- میزگرد ارتباطات فرهنگی و زبانی
دوشنبه ۷۷/۱۲/۳
۷. نشست هفتم
رؤسای جلسه
- شرق یا غرب؟ ارزشهای جدید در ارمنستان
- اجتماعیات در دوره ناصری (۱۳۱۳-۱۲۶۴ هـ.ق)
- مسیحیت در ایران پیش از اسلام: دوره ساسانی
- جهانگرایی اقوام ایرانی و علل تاریخی
اجتماعی و اقلیمی آن.
۸. نشست هشتم
رؤسای جلسه
- دنیای فرهنگی قفقاز
- نگاهی به تغییرات جامعه عشایری در سه دوره
تاریخی
- نگاهی به عشایر ایران
۹. نشست نهم
رؤسای جلسه
- مغز به مثابه عضو شناخت آفرین و فرهنگ ساز
بدن در ارتباطات انسانی
- تأثیر موسیقی بر خلق و حافظه
- میزگرد هنر، فرهنگ و شناخت در جوامع مختلف
- اختتامیه
- امیلیا نرسیسیانس
محمد جواد ناطق پور و جلال الدین رفیع فر
لوسینه خراطیان
امیرآقا پور
ناصر فکوهی
محسن ثلاثی
- ۸-۹:۴۵
۱۲-۱۰:۱۵
۱۴-۱۷
- منیژه مقصودی و محسن ثلاثی
هرانوش خراطیان
شاهرخ ترغیبی
جلال الدین رفیع فر
هرانوش خراطیان و رضا نیلی پور
عبدالرحمن نجل رحیم
حسن عشایری